

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นระบบที่เสนอรูปแบบในการปกครองรูปแบบหนึ่ง ที่หลายประเทศในสังคมโลกเห็นว่า เป็นระบบการเมืองการปกครองที่ดีที่สุดในบรรดาระบบการเมืองการปกครองที่มีอยู่ในโลกเวลานี้ โดยมีหลักการสำคัญในการปกครอง คือ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันความมีเหตุมีผล และการมีสิทธิเสรีภาพ นอกจากนี้ได้มีการกำหนดมาตรการ เพื่อทำให้ความเป็นประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งและอยู่ร่วมกัน โดยสันติวิธี โดยมีกลไกการเลือกตั้งแบบตัวแทน การกำหนดคณะกรรมการเลือกตั้ง การมีพรรคการเมือง การมีหน่วยงานของรัฐบาล การใช้เสียงข้างมาก เป็นต้น

ในหลักการของการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ได้เน้นหลักการให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปกครองมีสิทธิในเรื่องต่างๆ อย่างกว้างขวาง มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างเสมอภาคภายใต้หลักนิติธรรม พัฒนาการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบันนับว่ามีอุปสรรคนานาประการ เช่น การแทรกแซงจากสถาบันอื่น โดยเฉพาะสถาบันทหารคุณภาพของพรรคการเมือง และนักการเมือง ฯลฯ ปราบฎการณัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ภายใต้การนำของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบก โดยมีประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้น เพื่อทำหน้าที่บัญญัติรัฐธรรมนูญใหม่ ตามกระบวนการและขั้นตอนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2549 เป็นการตัดตอนพัฒนาการเรียนรู้ของภาคประชาชนในการต่อสู้และเรียนรู้วิธีจัดการกับเผด็จการในรูปแบบประชาธิปไตย ประชาชนมีประสบการณ์ในการจัดการกับเผด็จการทหารที่ใช้ปืนและความกลัวเป็นอาวุธ แต่ประชาชนยังขาดประสบการณ์ในการต่อสู้กับรัฐบาลเผด็จการทุนนิยม การใช้เงินและความโลภเป็นตัวสะกดพลังของสังคม รัฐประหาร

19 กันยายน พ.ศ. 2549 แม้จะหยุดยั้งกระบวนการเติบโตของพลังภาคประชาชนแต่เป็นเพียงชั่วคราวเท่านั้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมที่พลเมืองกระทำเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยเขากำหนดขอบเขตไว้เป็นการกระทำกิจกรรมทางการเมืองของคนธรรมดา ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นช่วงๆ ไม่ต่อเนื่องและอาจจะเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่า ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น อาจเป็นไปด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงให้เข้าร่วมกันได้ (Huntington and Nelson. 1982 : 4)

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่หลากหลาย ดังนี้ 1) กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียง กิจกรรมนี้ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่น ไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน

การทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมืองการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งและการเข้าเป็นสมาชิกของชมรมทางการเมือง 2) การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งในการวิจัยเชิงวิชาการถือว่า การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุดและสามารถวัดค่าของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด 3) กิจกรรมของชุมชน ได้แก่ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและการจัดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนหรือองค์การอย่างกระตือรือร้น ในอันที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น 4) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึงการกระทำของบุคคลในลักษณะที่เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาหรือปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของตนหรือกลุ่มของตน ปัญหาที่เขาสนใจและนำไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เป็นสิ่งที่มีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลนั้น 5) การถือบัพักรวมถึงบุคคลที่พยายามติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำทางการเมือง โดยหาทางที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย ประเด็นเรื่องที่กระทบต่อประชากรจำนวนมากจากตัวอย่างจริงๆ นั้น หมายถึงกิจกรรมที่มุ่งจะก่อให้เกิดแรงสนับสนุนหรือต่อต้านพระราชบัญญัติหรือการตัดสินใจนโยบายของฝ่ายบริหารนั่นเอง 6) การประท้วงซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับ การใช้ความรุนแรง ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สิน 7) การเข้าร่วมทางการเมือง

ในบทบาทของผู้สื่อข่าวสาร หมายถึง การที่บุคคลจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ส่งจดหมายแสดงความสนับสนุนต่อผู้นำทางการเมืองในการดำเนินการที่เห็นว่าเหมาะสมถูกต้อง ส่งคำประท้วงต่อการดำเนินงานที่เห็นว่าไม่ดี รวมถึง การเข้าพุดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง การให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้านแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเจ้าหน้าที่รัฐบาลเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็น ไปยังหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนต่างๆ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. 2523 : 80 และสิทธิพันธ์ พุทธหุน. 2554 : 10 – 15)

ตำบลนาทราย ห่างจากอำเภอ เมืองนครพนม 9 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 58.29 ตารางกิโลเมตร เป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนมากเป็นทุ่งนา พื้นที่เหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีประชากรทั้งสิ้น 5,708 คน เป็นชาย 2,753 คน หญิง 2,955 คน ข้อมูลสำนักงานทะเบียนราษฎร ที่ว่าการอำเภอเมืองนครพนม ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2554 ความหนาแน่นของประชากร 98 คนต่อตารางกิโลเมตร เป็นชาวไทยพื้นเมือง นับถือศาสนาพุทธ มีหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลนาทราย เต็มทั้งหมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคอนยานาง, หมู่ที่ 2 บ้านนามูลฮิ้น, หมู่ที่ 3 บ้านโพรงงาม, หมู่ที่ 4 บ้านนาคากกลาง, หมู่ที่ 5 บ้านอ่างคำ, หมู่ที่ 6 บ้านหวโพน, หมู่ที่ 7 บ้านโนนขาม, หมู่ที่ 8 บ้านโคกทรายคำ, หมู่ที่ 9 บ้านนามูลฮิ้น ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 95 และรับจ้างทั่วไปร้อยละ 5 การคมนาคมในเขตพื้นที่ตำบลนาทรายส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เขตติดต่อระหว่างหมู่บ้านบางหมู่บ้านยังเป็นถนนลูกรัง ซึ่งต้องการดำเนินการปรับปรุง และพัฒนา ในด้านบริการโทรคมนาคมราษฎรใช้บริการจากการสื่อสารแห่งประเทศไทยและสำนักงานบริการ โทรศัพท์แห่งประเทศไทย ตำบลนาทราย มีสถาบันทางการศึกษา และสถาบันทางสังคมภายในพื้นที่ ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 4 แห่ง สถานีนอนามัย (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) จำนวน 1 แห่ง ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร จำนวน 1 แห่ง และศูนย์การเรียนนอกโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง

จากที่ผ่านมา ยังไม่มีรายงานการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนของตำบลนาทรายเลย ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย ตำแหน่งรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย ต้องการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนมในครั้งนี้เพื่อนำมาเป็นข้อเสนอแนะที่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในโอกาสข้างหน้า

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนมเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีรูปแบบอย่างไรบ้าง
3. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ที่เหมาะสมกับตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
2. เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

ดำเนินการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุ 18 ปีขึ้นไป ทั้งหมด 3,779 คน จากประชากรทั้งตำบล 5,708 คน จากทั้งหมด 9 หมู่บ้าน

2.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 362 คน ได้มาจากการใช้สูตรของ ยามานะ (Yamane, 1973 : 100) และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการจัดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 โดยใช้วิธีการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากร ซึ่งผู้วิจัยได้มาโดยวิธีการเจาะจงหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากทั้งหมด 9 หมู่บ้านๆ ละ 7 คน แต่ละหมู่บ้านรวม 63 คน

3. ด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาระหว่างเดือน ธันวาคม 2554 ถึงเดือน มีนาคม 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเมือง (Politic) หมายถึง การต่อสู้และหรือร่วมมือกันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการเมืองปกครองประเทศ และยังหมายถึงวิธีการหรือระบบในการจัดการให้มหาชนหรือสังคมอยู่อย่างปกติสุข โดยการใช้อำนาจกระจายประโยชน์สุขแก่ประชาชนกลุ่มต่างๆ
2. ระบอบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง ระบอบการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน โดยถือเสมือนว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย
3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic political culture) หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมทางการเมืองที่มีความเชื่อมั่นศรัทธาและสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเสมอภาคและเสรีภาพของบุคคล เคารพกฎหมาย มีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ ตลอดจนรู้จักการวิพากษ์วิจารณ์และไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ
4. การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลมีจุดประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล
5. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation Model) หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลมีจุดประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล ในที่นี้ผู้วิจัยจะนำรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่
 - 5.1 กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียง ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่น ไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัคร เข้ารับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง

การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งและการเข้าเป็นสมาชิกของ
ชมรมทางการเมือง

5.2 การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่
ชัดเจนที่สุดและสามารถวัดค่าของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด

5.3 กิจกรรมของชุมชน ได้แก่ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและการจัดตั้งกลุ่ม
ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนหรือองค์กร
อย่างกระตือรือร้น ในอันที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

5.4 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง การกระทำของบุคคลในลักษณะที่
เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาหรือปกป้องผลประโยชน์
บางอย่างของตนหรือกลุ่มของตน ปัญหาที่เขาสงสัยและนำไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น
เป็นสิ่งที่มิผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลนั้น

5.5 การถือบัพี่ รวมถึง บุคคลที่พยายามติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำ
ทางการเมือง โดยหาทางที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย ประเด็นเรื่องที่กระทบต่อ
ประชากรจำนวนมากจากตัวอย่างจริงๆ นั้น หมายถึงกิจกรรมที่มุ่งจะก่อให้เกิดแรงสนับสนุน
หรือต่อต้านพระราชบัญญัติหรือการตัดสินใจนโยบายของฝ่ายบริหารนั่นเอง

5.6 การประท้วง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับ การใช้ความรุนแรง ซึ่งเป็นความ
พยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกายหรือ
ทรัพย์สิน

5.7 การเข้าร่วมทางการเมืองในบทบาทของผู้สื่อข่าว หมายถึง การที่บุคคล
จะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ส่งจดหมายแสดงความสนับสนุนต่อผู้นำทาง
การเมืองในการดำเนินการที่เห็นว่าเหมาะสมถูกต้อง ส่งคำประท้วงต่อการดำเนินงานที่เห็นว่า
ไม่ดี รวมถึง การเข้าพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง การให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้าน
แสดงความคิดเห็นของตนเองต่อ เจ้าหน้าที่รัฐบาลเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็น ไปยัง
หนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนต่างๆ

6. ตำบล หมายถึง ตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

7. การประเมิน หมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจ และหรือค่านิยมและข้อจำกัด
ต่างๆ ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ที่
กำหนดไว้ จำนวน 3 ด้าน คือ

7.1 ความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

7.2 เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดในทางที่เป็นบวกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

7.3 พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ได้แก่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กิจกรรมชุมชน การติดต่อเจ้าหน้าที่ การลือขบปี การประท้วง และการเข้าร่วมทางการเมือง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
2. ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
3. มีการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลนาทราย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม